

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Светлозар Петков Вацов

за дисертационния труд на *Елена Ненкова Иванова*

на тема „**Компетентностен подход при управлението на човешките
ресурси на детската градина в условията на криза**“

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
по научната специалност 1.1. Теория и управление на образованието
(Образователен мениджмънт)

Научен ръководител: проф. д-р Динко Господинов

1. Кратки биографични данни за докторанта

Елена Иванова е завършила *Предучилищна педагогика* и магистратура *Образователен мениджмънт* в СУ „Климент Охридски“. Има придобита професионална квалификация „психолог“.

Работила е като учигел в ОДЗ №75 в Ж.К. Младост-1А и в ДГ №72 Приказка без край в Район Студентски, а от м. 08.2017г. до момента е директор на ДГ № 178 „Сребърно копитце“ в София.

Притежава добри комуникативни умения, способност за бързо адаптиране, позитивно мислене, добра работа в екип.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е на актуална, дисертабилна и значима за образованието тема. Той е с обем 236 страници, от които 205 страници са текст, 9 страници – библиография и 22 страници - приложения

Целта на дисертацията е да се изясни същността на компетентностния подход при управлението на човешките ресурси по време на криза, неговата специфика при управлението на детските градини и да се разработи иновативен модел за използването на този компетентностен подход.

Трудът е структуриран в увод, три глави, заключение, общи изводи, библиография и приложения.

Във *въведението* са посочени актуалността на темата, обектът и предметът на разработката, формулирани са целта, задачите и хипотезите и са посочени методите на изследване.

Първа глава *„Компетентностният подход при управлението на човешките ресурси в детската градина“* е с теоретичен характер и има за цел да изгради научната рамка на изследването, като дефинира ключовите понятия и изяснява основните идеи на компетентностния подход в контекста на управлението на човешките ресурси в системата на предучилищното образование. Анализът в главата се развива в четири основни подтеми: дефиниране на използваните работни понятия, изясняване на същността и развитието на компетентностния подход, очертаване на основните измерения на УЧР и ролята на компетентностния подход в детската градина. Посочва се, че най-съвременната форма на използването на компетентностния подход при управление на човешките ресурси е компетентностно базираният мениджмънт. Направен е систематичен преглед на функциите и компонентите на съвременното управление на човешките ресурси. Обоснована е тезата, че реалното прилагане на компетентностния подход в практиката на УЧР в детските градини е не само възможно, но и необходимо в съвременните условия на социално-икономически и образователни предизвикателства.

Във втора глава *„Компетентностния подход и неговото приложение при кризисното УЧР в детската градина“* се аргументира необходимостта от интегриране на компетентностния подход в управлението на човешките ресурси на детската градина в условията на криза. Формулира се и се анализира понятието „криза“ в организационен контекст, като се изясняват основните нейни характеристики. Представени са различни теоретични модели за фазите на кризата.

Адаптирана е концепцията за криза към образователните институции, с акцент върху тяхната уязвимост поради спецификата на потребителите. Разглеждат се причините за кризите, типични за сектора. Интересна е препоръката за изграждането на вътрешни екипи за координация, които да работят в синергия с местните власти, професионалните организации и неправителствени партньори. Подчертава се нуждата от преход от реактивни към проактивни стратегии в УЧР, при което компетентностният подход се явява не просто алтернатива, а основополагащ принцип за устойчивост.

Трета глава „Емпирично изследване върху прилагането на компетентностния подход при кризисното УЧР в детските градини“ описва организацията на емпиричното изследване и анализира получените данни.

Резултатите от фокус групата и анкетите подчертават важноста на ключови компетентности като гъвкавост, екипна работа, емпатия и поемане на отговорност за ефективна работа в условия на криза в детските градини. Анкетите с директорите показват известна подцененост на кризисния риск и частично прехвърляне на отговорността към външни институции, въпреки че мнозинството подкрепя необходимостта от подготовка за посрещане на евентуална криза и нуждата от обучение на персонала. Посочва се, че оценка на кризисните компетентности се извършва в повечето детски градини, но често липсва последователност и актуалност в практическите мерки. Направен е изводът, че прилагането на компетентностен подход и засилено внимание към екипността и актуализацията на кризисните планове са критично важни за повишаване на устойчивостта на детските градини в кризисни ситуации.

В *заключението* се посочва, че проведеното изследване потвърждава актуалността на разглежданата тема и значимостта на компетентностния подход като ефективен инструмент за изграждане на устойчива, гъвкава и

стратегически ориентирана система за управление на човешките ресурси в условия на криза..

Библиографията включва 180 заглавия, от които 70 на български, 6 на руски език, 104 на английски език и 7 използвани интернет ресурси. Литературният обзор показва задълбоченото и прецизно познаване на изследваната проблематика от автора.

3. Научни приноси на дисертацията

Приемам приносите, описани в автореферата, а именно:

Теоретични приноси:

1. Направено е обобщение на компетентностния подход при управлението на човешките ресурси.

2. Открити са условията за прилагане на компетентностния подход при УЧР в детските градини.

3. Открити са видовете кризи в образователните организации и техните причини.

4. Изведени са основните характеристики на кризисното УЧР.

5. Посочени са основните характеристики на кризисното УЧР в детските градини.

6. На основата на проучените литературни източници са обобщени най-важните лидерски кризисни компетентности.

Практико-приложни приноси:

1. При проведеното емпирично изследване е изградена една сравнително цялостна картина на състоянието на кризисното УЧР в детските градини.

2. Разработен е практико-приложен модел за кризисно управление на ЧР в детските градини, който е положително оценен при проведената експертна оценка, включително и от гледна точка на неговата практическа приложимост.

Изследването може да бъде полезно за оптимизиране на процеса на управление на детската градина.. Приложимостта на получените резултати и приноси е безспорна. Те ще представляват интерес и ще са полезни на всички работещи в областта на предучилищното образование.

4. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Списъкът от публикации на автора по темата на дисертацията включва 3 статии в български списания и 1 доклад от конференция. Те дават ясна представа за получените резултати и осигуряват необходимата публичност на научните приноси и авторските претенции, като по обем и съдържание отговарят на минималните национални критерии за присъждане на образователната и научна степен „доктор”.

5. Автореферат

Авторефератът е на 41 страници и съдържа основните резултати, получени в дисертационния труд. Той отразява достатъчно пълно неговото съдържание и основните приноси на дисертанта. Авторефератът дава необходимата представа за изследваните проблеми и получените резултати.

6. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки към представения труд. Въпросът ми към докторанта е: „Какво, според Вас, трябва да се направи за да придобият директорите на детските градини необходимите компетенции за управление в условията на криза?“

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд показва, че докторантът Елена Иванова притежава задълбочени теоретични знания по научната специалност *Теория и управление на образованието*, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Той съдържа научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и

отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски”.

Поради гореизложеното, давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор”* на Елена Ненкова Иванова в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието (Образователен мениджмънт).

14. 07. 2025 г.

София

Член на научното жури:

/проф. д-р Светлозар Вацов/